

**2. SVĚTOVÁ
VÁLKA OČIMA
NAŠICH PŘEDKŮ**

ANEB

**CO PRABABIČKA
VYPRÁVĚLA...**

Dědeček od mé maminky byl povolán do armády na začátku 2. světové války.

Zažíval zimu a hlad, vojáci si mezi sebou kradli jídlo. Snažili se přežít.

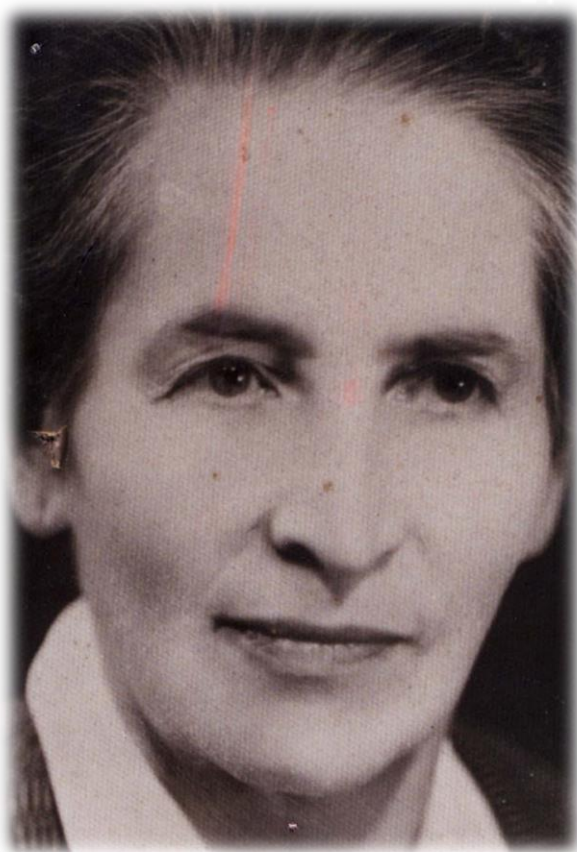
Při krádeži chleba ho chytili nacisti, mířili mu na hlavu zbraní a hrozili mu zabitím. Raději se vzdal.

Byl za to zajat a odvezen do pracovního tábora do Svatobořic.

Žil v hrozných podmínkách, kde kopal kameny a u toho zemřel.

Manželé Braunovi vlastnili obchod se střižným zbožím v Napajedlích. Byli židovského původu a během války byli transportováni do Terezína a odtud do Osvětimi. Oba zde s největší pravděpodobností zemřeli v plynové komoře.

Elsa Braunová

Zigfried Braun

Emil Spiro byl povozníkem židovského původu v Napajedlích. Za záchranu tonoucích lidí z Moravy byl navržen na vyznamenání od prezidenta republiky, které nakonec nezískal. Během druhé světové války byl za ukrývání židovského majetku zatčen gestapem a nakonec poslán do koncentračního tábora Osvětim, kde zemřel. Jeho jméno dnes nese přístaviště v Napajedlích.

Moje prababička Libuška zažila 2. světovou válku jako malá školačka. Její rodina žila na Nové Dědině a vzájemně se navštěvovaly přes žlutavský les pěšky.

Jednoho dne šla moje prababička a její tatínek z návštěvy zpět přes les na Halenkovice, když uslyšeli nad nimi letadlo. Letělo neuvěřitelně tiše a dosti nízko. Vzápětí viděli, jak vystřeluje rakety s červenými, zelenými a žlutými světly. Před nimi na lesní cestu vkročil ozbrojený člověk vysoké postavy a začal na ně mluvit německy. Babičky tatínek si s ním chvíli povídal, pak babičku ten člověk vzal do náruče a špatnou češtinou jí říkal, že je partyzán, ale ať o tom nikde nemluví, protože je válka a Němci by je mohli dát do koncentračního tábora a už by babička nemusela nikdy svoje rodiče vidět a už nikdy by nebyli spolu, tak ať si to tajemství nechá babička pro sebe do konce války.

A tak se i stalo, protože babička slyšela, co lidé prožívají za hrůzy ve vězení a mnohdy je tam dostali ti, kteří na ně žalovali a donášeli.

Pamětnice těchto událostí prožila prvních šest let svého života v období 2. světové války. Bydleli dál od vesnice, v osadě Žlaby, kde bylo jen pár roztroušených obydlí.

Z té doby si pamatuje zvuk padající bomby v blízkosti jejich domu. Celá rodina vyšla ven a najednou uslyšeli ohromující výbuch. Asi 200 m od jejich stavení byla shozena bomba. Poté ještě další dvě. Později se dověděli, že to nebyl útok, ale údajně jen odlehčování letadla. Ještě několik let byly na místě pádu v poli viditelné prohlubně.

Další a velmi intenzivní vzpomínka je z posledního roku války, těsně před osvobozením. Přišel k nim domů německý voják a oznámil, že k domu přijede dělo tažené koňmi, protože právě tady je pro ně výhodné taktické místo. Celá rodina se schovala ve sklepě, bála se a čekala, co bude. Protože ale předtím vydatně pršelo, koně i s dělem zapadli pod kopcem v blátě a museli se usadit dál od místa, kam chtěli vyjet. O pár dnů později dorazili rumunští vojáci a vystrašené rodině sdělili, že Němci už odešli a že je tedy Rumuni osvobodili.

Pamětnice Žlutava – Žlaby

Z vyprávění dědy:

Můj praděda mi říkával, že když byl dítě, tak si s klukama hrávali kolem tábořiště Němců a ti ho jednou s jeho kamarádama pozvali na polévku.

Pradědeček se narodil 20. 4. 1944 v Traplicích. V době války byli na naše území shození parašutisté. Lidé se jim snažili pomáhat. Z traplických občanů pomáhal Petr Kadlec, Josef Oharek, Alois Oharek, Kleofáš Huňka. Scházeli se v lese u Králového stolu a v myslivně. Byli vyzrazení a zatčeni. Pak byli kromě K. Huňky odsouzeni k trestu smrti. Byli popraveni 30. 6. 1943 ve Vídni. I další občané Traplic byli popraveni v Drážďanech.

Koncem dubna 1945 odjížděla německá kolona přes Traplice. Tenkrát prý probudil lidi v Traplicích silný výbuch. To Němci vyhodili do vzduchu most, který vede přes traplický potok, který se jmenuje „SMILÝ“. Tenkrát se všichni báli, co bude dál.

Moje praprababička Vlasta Kotyzová čekala narození druhého miminka. První syn Antonín se narodil 13. 4. 1943. Ukrývali se ve sklepě na dvoře. Do naší obce vnikly jednotky rumunských vojáků. Naši občané je vítali s pláčem! Jeden z vojáků řekl mé praprababičce

„Mama neboj, german kaput!“

Praprababička se rozplakala a narodil se jí druhorozený syn, můj pradědeček Jaroslav. Tak skončila 6-letá okupace naší obce Traplice. 1. 6. 1945 byla odhalena pamětní deska jako vzpomínka na popravené občany.

Babička Věžníková vyprávěla:

Protože jsem se narodila v roce 1943, tak vím o osvobození Spytihněvi jen to, co mi vyprávěli moji rodičové. Přijeli k nám vojáci – Rumuni – na koních, vařili si na dvoře v kotlech jídlo a mě chovali v náručí. Odpočinuli si a pak postupovali na západ.

Co nám vyprávěla teta Milada narozená v roce 1937:

Můj děda František měl asi 1 rok, když od Zlína postupovali vojáci osvoboditelé – Rumuni. Celá rodina Věžníková bydlela v hřebčíně Napajedla (protože praděda byl kovář). Schovávali se na pastvinách v bunkru, který tam měli připravený. Malý František měl hlad, tak mu jeho maminka chtěla uvařit krupičku, jenže zapomněli vařečku, tak šestiletá teta Miladka musela utíkat přes celý výběh domů, aby ji přinesla.

Babička Hlavačková vyprávěla:

Babička se narodila v roce 1944. Její tatínek, můj praděda, se narodil v roce 1920. Od roku 1939 jsme byli okupováni nacistickým Německem. V roce 1942 německá vláda rozhodla, že budou do Německa povolány celé ročníky k výkonu pracovní povinnosti. Nakonec to byli lidé narození v letech 1918 – 1922. Pradědeček musel tedy pracovat pro „říši“.

Babička a děda mé babičky zachránili na konci války partyzána, který měl být zastřelen v dubnu 1945 na Kalvárii v Napajedlích. Podařilo se mu utéct a ukryl se na půdu v domě babičky a dědy Mišurcových. Babička partyzána pana Dohnala objevila na půdě, když šla nabrat seno pro zvířata. Řekl jí, kdo je a že měl být popraven. Babička měla strach, protože v domě v jedné místnosti měli Němci vysílačku. Proto musel partyzán co nejdřív pryč. Dostal najíst a dali mu jiné oblečení. Děda ho večer zavedl směrem k Topolné. Babička a děda byli hrdinové, protože to bylo pro celou rodinu velmi nebezpečné.

Když jsem byla malá, babička mi vyprávěla, co se stalo v naší rodině na konci války. Tato tragédie postihla naši rodinu v den, kdy nacističtí vojáci ustupovali z Napajedel do Otrokovic, tedy 2. května 1945.

Kolem třetí hodiny odpoledne pronikla do středu města Rudá armáda. V té době byly ještě německé hlídky rozmístěny na věži kostela a radnice. Lidé z Napajedel začali vojáky (osvoboditele) vítat, i když na město ještě padaly německé pumy a dělostřelecké granáty. Mezi těmito lidmi byla i teta mojí babičky, která byla moc zvědavá. Před sedmou hodinou večer vyšla před vrata svého domu na ulici Dr. E. Beneše.

Zda ji zabila střepina granátu, nebo ji zastřelil ustupující německý voják, dodnes nevíme.

Vzpomínky naší babičky (* 1949) a její sestry (* 1947) na válku z vyprávění jejich babičky a dědečka:

„Naše maminka (*1925), která pracovala u Bati ve Zlíně, utekla s kamarádkou kdysi v dubnu před blížící se frontou domů do Padochova (120 km od Zlína). Utíkaly prý pěšky. Útěky byly tehdy asi hromadné, zvlášť po bombardování Zlína Američany. Doma maminku schovali na pár dní v seně ve velikém seníku. Babička (*1899) jí tam nosila jídlo.“

„Padochovem taky prošla fronta, střílelo se, doma měli pak schovanou v knihovně dost velkou střepinu nějakého náboje, který dopadl a vybuchl nečekaně ve chvíli, kdy byla babička ve sklepě pro uhlí. Střepina dopadla vedle ní - vletěla otevřenými dveřmi!“

„Po vyhnání Němců zůstali v dědině asi dva nebo tři dny dva ruští komandýři a bydleli u našeho dědouška (*1901) a babičky. Všecko tam prý obdivovali, úroveň bydlení, čistotu, dobře navařené jídlo, prý dodali babičce i nějaký proviant (jídlo v konzervách pro vojáky). Ale dědoušek nám říkal, že měl celou tu dobu připravenou u dveří sekýru, kdyby musel někoho bránit. Neměl iluze o žádných vojácích (a ani tito ruští vojáci samozřejmě

nevěděli o schované mamince v seně).“

„Bratr naší maminky (* 1922) nebyl doma, v tu dobu se teprve vracel z totálního nasazení. Byl nasazen ve Vídni, kde pracoval v továrně na letecké součástky. Když tu továrnu na konci války bombardovali spojenci (nejspíš Američané), záře z těchto výbuchů a požárů byla vidět až v Padochově, což byly hrůzné pohledy pro rodiče syna.“

„V okolí dědiny padli asi 4 ruští vojáci a jeden místní člověk, mají tam pomníček. Jestli taky Němci a co se s nimi stalo, to nevíme.“

„Rusové brali lidem hodinky, kapesní, náramkové, říkali u toho: „Davaj časy!“

Prababička o válce nikdy moc mluvit nechtěla. Se slzami v očích jen říkala, jak je smutné, že když vesnicí postupně procházeli vojáci, ti němečtí se chovali líp než ti, kteří nás osvobodili.

Vojáci naběhli prababičce do domu a vše prohledali, i v seníku, jestli tam nejsou zbraně a Židé.

Moje prababička Maruška se narodila v roce 1926 a celý život žila v Loučce u Vizovic. V době války jí bylo kolem 18 let.

Nedaleko Loučky byla pasekářská osada Ploština. Tam lidé ukrývali partyzány. Bohužel na to gestapo přišlo a dne 19. 4. 1945 celou osadu vypálili a zabili 24 lidí.

Němci dojeli i do vesnice mojí prababičky a tam vypálili asi 10 stodol.

Dnes je na Ploštině postaven památník a muzeum, které tuto strašnou událost připomínají.

Za druhé světové války moje prababička měla 2 roky, když vyšla na zahradu a hned okolo spánku jí proletěl střípek granátu. Teď ho má na šňůrce přivázaný jako talisman.

Prababička byla nucena opustit domov kvůli bombardování nebo postupu fronty. Ztratila spoustu svých kamarádů. Měli nedostatek jídla, oblečení, topiva. Jídlo prý dostávali jen na lístky. Měli strach z vojáků a viděli, jak zatýkali ostatní lidi. Byli vystěhovaní, skrývali se ve sklepech, poslouchali sirény a výbuchy. Měli strach z války. Museli dodávat jídlo Němcům – obilí, maso, mléko a na rodinu nic nezbylo.

Vzpomínka na poslední dny války – záchrana partyzána

Moje babička vzpomíná na události z konce války, které zná z vyprávění své maminky a babičky. V noci z 28. na 29. dubna 1945 bylo do Napajedel dopraveno sedm vězňů. Jednalo se o členy odbojových skupin Ivan a Carbon, kteří byli původně věznění, tvrdě vyslýcháni a týráni v Uherském Hradišti. Kvůli postupující frontě je členové Gestapa a jednotek SS museli převézt do okresní věznice v Napajedlích. Nervozita Němců se blížícím se osvobozeneckými armádami stupňovala, stejně jako jejich strach z odplaty odbojářů.

Řešením pro ně byla jediné likvidace všech vězňů. Byli převezeni na vrch Kalvárie, svázáni po dvou k sobě. Při sesedání z nákladního vozu se podařilo uprchnout Jaroslavu Dohnalovi a Františkovi Jelenkovi do lesa. Zbývajících pět osob – Anna Jelenková, Tomáš Trubák, Alois Šesták, Stanislav Babica a Antonín Lisoněk - bylo na místě zastřeleno a zahrabáno. Strach z prozrazení však přiměl členy Gestapa, aby těla následující den vyzvedli a shodili do řeky Moravy poblíž Janišova mlýna. Těsně po osvobození však bylo zahájeno pátrání, které vedlo k nalezení a identifikaci těl.

A jak to dopadlo se dvěma vězni, kterým se podařilo uprchnout? Osud jednoho z nich – pana Dohnala – se odehrává v domě manželů Mišurcových na Záhumení v Napajedlích. František a Josefa Mišcurovi jsou prarodiče mé babičky.

Po opuštění auta se ukrývali v lese na Kalvárii a podařilo se jim slézt skálu a rozvázat pouta. Poté se každý vydává na jinou stranu. Zahrady za domy na Záhumení se dříve nezamykaly, a tak bylo možné se jimi dostat až k obydlí. Nejprve pan Dohnal zamířil do zahrady a k domu Kolaříkových, ale jakmile uslyšel němčinu, tak se rychle otočil a vydal se dál směrem od hřbitova, až se dostal do zahrady k Mišurcovým. Schoval se na půdě v seně. Tam ho objevila babička, jak šla nabrat seno pro zvířata. Hrozně se vylekala a když se dozvěděla o koho jde, vylekala se ještě víc. Protože v jejich domě byli také Němci, zabrali jednu světnici, ve které měli vysílačku. Pro celou početnou rodinu bylo velmi nebezpečné schovávat partyzána. Dali mu jiné oblečení a jídlo a čekali na tmu a vhodnou příležitost, jak ho vyvést bez povšimnutí z domu. Po setmění vyšli zahradou a chtěli pokračovat směrem ke hřbitovu, ale zrovna šli po cestě Němci. Ukryli se v jasmínovém keři a čekali až přejdou. Potom pokračovali až na Bakoš a tam mu děda ukázal směr Topolná, ze které pocházel. Sám se nedovedl zorientovat, nevěděl vůbec kde je. Babička s dědou riskovali život svůj i svých tří dcer, a ještě dědové maminky, která s nimi žila. Nečekali za žádná slova uznání, ale určitě by je potěšilo, kdyby se pan Dohnal někdy zastavil a poděkoval.

